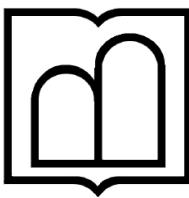


الله اعلم



دانشگاه علوم پزشکی  
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل  
دانشکده دندانپزشکی

### پایان نامه جهتأخذ درجه دکترای جراحی دندانپزشکی

#### عنوان:

ارزیابی میزان شیوع، مکان و مورفولوژی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری در تصاویر  
توموگرافی کامپیوتربی با اشعه مخروطی در شهر اردبیل در سال ۱۳۹۹

#### استاد راهنما:

دکتر سام سید خامسی

#### استاد مشاور:

دکتر مائدہ امینیان

#### نگارش:

تینا آلبویه

فروردین ۱۴۰۱

کد پایان نامه: د/پ ۵۶۰

## تقدیم

تقدیم با بوسه بر دستان پدرم:  
به او که نمی‌دانم از بزرگی اش بگویم یا  
مردانگی سخاوت، سکوت، مهریانی

..... و

پدرم راه تمام زندگی است  
پدرم دل‌خوشی همیشگی است  
تقدیم به مادر عزیزتر از جانم:  
مادرم هستی من ز هستی توست تا  
هستم و هستی دارمت دوست.  
غمگسار جاودانی مادر است.  
چشم سار مهریانی مادر است.

تقدیر و سپاسگزاری

به اندیشه‌های پویا و جستجوگر، به دستان پر تلاش، به ذهنی همیشه آموزنده و آموزش‌دهنده، به قلبی مهربان و پرامید، به انسانی درستکار و سختکوش، به شما استاد عزیز دکتر سام سید خامسی که مرا در تهیه و تدوین این پایان‌نامه راهنمایی پاری نمودید. تقدیر و تشکر من نمایم.

همچنین از دلسوزی، تلاش و کوشش خانم دکتر مائدۀ امینیان در انتقال معلومات و تجربیات ارزشمند در کنار برقراری رابطه صمیمی و دوستانه با دانشجویان و ایجاد فضائی دلنشیں برای کسب علم و دانش حقیقتاً قابل‌ستایش است تقدیر و تشکر من نمایم.

این جانب بر خود وظیفه میدانم در کسوت  
شاگردی از زحمات و خدمات ارزشمند  
اساتید گرانقدر دانشکده دندانپزشکی  
اردیل تقدیر و تشکر نمایم.

## چکیده

ارزیابی میزان شیوع، مکان و مورفولوژی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری در تصاویر توموگرافی کامپیوتربا اشعه مخروطی در شهر اردبیل در سال ۱۳۹۹ انجام پذیرفت.

**مقدمه:** دانش و آگاهی از تنوعات آناتومیکی از سینوس ماگزیلا برای جراحان، مخصوصا قبل از پروسه های جراحی همچون جایگذاری ایمپلنت های دندانی یا جراحی سینوس لیفت ماگزیلا بسیار پر اهمیت می باشد. مطالعه حاضر با هدف ارزیابی میزان شیوع، مکان و مورفولوژی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری در تصاویر توموگرافی کامپیوتربا اشعه مخروطی در شهر اردبیل در سال ۱۳۹۹ انجام پذیرفت.

**مواد و روش ها:** در این مطالعه توصیفی- تحلیلی، تصاویر CBCT از ۳۳۹ بیمار بالای ۱۸ سال مورد بررسی قرار گرفت. سپس فراوانی، مکان و مورفولوژی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری بررسی شد و در سه گروه ۱۱۳ تایی بر حسب سیستم دندانی ۱- بی دندانی کامل خلفی در دو طرف ۲- بی دندانی پارسیل خلفی در دو طرف ۳- سیستم دندانی کامل خلفی در دو طرف تقسیم شدند. همچنین تصاویر از لحاظ موقعیت، سپتاها در سه ناحیه بررسی شدند: ناحیه قدامی، میانی و خلفی. داده ها با استفاده از آزمون مجذور کای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

**نتایج:** نتایج نشان داد که فراوانی سپتا در سینوس ماگزیلاری،  $33/9$  درصد به دست آمد که بیشتر به صورت مدیو لترالی ( $84/3$  درصد) و در سمت راست ( $58/3$  درصد) قرار داشت و فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری در  $22/3$  درصد موارد به صورت کامل بود. تفاوت معناداری در سپتا استخوانی، مکان و مورفولوژی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی دندانی و با دندانی و سن وجود نداشت ( $P > 0/05$ ). اما میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری در مردان بیشتر از زنان بود، در ادامه نتایج نشان داد که تفاوت معناداری در مکان و مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنسیت وجود ندارد ( $P > 0/05$ ).

**نتیجه گیری:** بیشتر سپتاها در ناحیه میانی سینوس بودند ولی بین سه گروه دندانی اختلاف آماری معنی داری وجود نداشت، از آنجایی که میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری در مردان بیشتر از زنان بود، لذا هنگام سینوس لیفت تصویربرداری CBCT مفید خواهد بود.

**کلمات کلیدی:** سینوس ماگزیلاری، سپتا، توموگرافی کامپیوتربا اشعه مخروطی

## فهرست مطالب

| عنوان  | صفحه |
|--|------|
| چکیده.....                                       | ۴    |
| <b>فصل اول: معرفی پژوهش</b>                      |      |
| ۱. مقدمه، بیان مساله و ضرورت اجرای پژوهش.....    | ۱    |
| ۲. اهداف پژوهش.....                              | ۸    |
| ۳. هدف کلی.....                                  | ۹    |
| ۴. اهداف اختصاصی.....                            | ۹    |
| ۵. اهداف کاربردی.....                            | ۹    |
| ۶. سوالات پژوهش.....                             | ۹    |
| ۷. تعریف واژه‌ها.....                            | ۱۰   |
| <b>فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه‌ی تحقیق</b>      |      |
| ۱. مقدمه.....                                    | ۶    |
| ۲. مبانی نظری پژوهش.....                         | ۶    |
| ۲-۱. سینوس ماگزیلا.....                          | ۶    |
| ۲-۲. سپتا.....                                   | ۱۰   |
| ۲-۲-۱. توموگرافی کامپیوترا با اشعه‌ی مخروطی..... | ۱۱   |
| ۲-۲-۲. مزایا و محدودیت‌ها.....                   | ۱۴   |
| ۲-۲-۳. کاربردهای CBCT.....                       | ۱۷   |
| ۲-۲-۴. ارزیابی محل قرارگیری ایمپلنت.....         | ۱۸   |
| ۲-۲-۵. مروری بر پیشینه‌ی تحقیق.....              | ۱۹   |
| ۲-۳-۱. پیشینه‌ی پژوهش در ایران.....              | ۱۹   |
| ۲-۳-۲. پیشینه‌ی پژوهش در خارج.....               | ۲۰   |
| ۲-۳-۳. جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش.....            | ۲۲   |
| <b>فصل سوم: مواد و روش‌ها</b>                    |      |
| ۱. نوع مطالعه و روش پژوهش.....                   | ۲۳   |
| ۲. جامعه‌ی آماری پژوهش.....                      | ۲۳   |
| ۳. معیارهای ورود و خروج به مطالعه.....           | ۲۳   |
| ۴. حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....               | ۲۳   |

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| ۳-۵. ابزار و روش گردآوری داده‌ها    | ۲۴ |
| ۳-۶. زمان و مکان انجام پژوهش        | ۲۸ |
| ۷-۳. متغیرهای پژوهش                 | ۲۸ |
| ۸-۳. روش‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها | ۲۹ |
| ۹-۳. ملاحظات اخلاقی                 | ۲۹ |

#### فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

|  |    |
|--|----|
| ۴-۱. آمار توصیفی   | ۲۸ |
| ۴-۱-۱. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری  | ۲۸ |
| ۴-۱-۲. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مکان                                | ۲۹ |
| ۴-۱-۳. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک جهت                                 | ۳۰ |
| ۴-۱-۴. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک راستا                               | ۳۱ |
| ۴-۱-۵. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک سینوس                               | ۳۲ |
| ۴-۱-۶. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مورفولوژی                           | ۳۳ |
| ۴-۲. آمار استنباطی   | ۳۴ |
| ۴-۲-۱. مقایسه‌ی فراوانی نسبی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی | ۳۴ |
| ۴-۲-۲. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی         | ۳۵ |
| ۴-۲-۳. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی    | ۳۶ |
| ۴-۲-۴. مقایسه‌ی میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن                              | ۳۶ |
| ۴-۲-۵. مقایسه‌ی میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنس                             | ۳۷ |
| ۴-۲-۶. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن                                    | ۳۸ |
| ۴-۲-۷. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنسیت                                 | ۳۹ |
| ۴-۲-۸. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن                               | ۴۰ |
| ۴-۲-۹. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنسیت                            | ۴۱ |

#### فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

|                                    |    |
|------------------------------------|----|
| ۵-۱. بحث                           | ۴۳ |
| ۵-۲. نتیجه‌گیری                    | ۴۹ |
| ۵-۳. محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش | ۵۰ |
| ۵-۳-۱. پیشنهادها                   | ۵۰ |
| ۵-۳-۲. محدودیت‌ها                  | ۵۰ |
| ۵-۴. منابع                         | ۵۱ |
| ۵-۵. پیوست‌ها                      | ۶  |

## فهرست جدول‌ها

### عنوان

### صفحه

|  |    |
|--|----|
| جدول ۳-۱. متغیرهای مورد بررسی.....   | ۲۸ |
| جدول ۴-۱. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری.....  | ۲۸ |
| جدول ۴-۲. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مکان.....                                | ۲۹ |
| جدول ۴-۳. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک جهت.....                                 | ۳۰ |
| جدول ۴-۴. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک راستا.....                               | ۳۱ |
| جدول ۴-۵. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک سینوس .....                              | ۳۲ |
| جدول ۴-۶. فروانی نسبی سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مورفولوژی.....                           | ۳۳ |
| جدول ۴-۷. مقایسه‌ی فراوانی نسبی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی..... | ۳۴ |
| جدول ۴-۸. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی.....         | ۳۵ |
| جدول ۴-۹. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری به تفکیک نواحی بی‌دندانی و با دندانی.....    | ۳۶ |
| جدول ۴-۱۰. مقایسه‌ی میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن.....                             | ۳۷ |
| جدول ۴-۱۱. مقایسه‌ی میزان بروز سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنس .....                           | ۳۷ |
| جدول ۴-۱۲. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن.....                                   | ۳۸ |
| جدول ۴-۱۳. مقایسه‌ی مکان سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنسیت.....                                | ۳۹ |
| جدول ۴-۱۴. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب سن.....                              | ۴۰ |
| جدول ۴-۱۵.. مقایسه‌ی مورفولوژی سپتا استخوانی در سینوس ماگزیلاری بر حسب جنسیت.....                          | ۴۱ |

## فهرست نمودارها

|    | عنوان  |  | صفحه |
|----|--|--|------|
| ۲۸ | نمودار ۴-۱. بروز سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری                    |  |      |
| ۲۹ | نمودار ۴-۲. درصد سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مکان      |  |      |
| ۳۰ | نمودار ۴-۳. درصد سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک جهت       |  |      |
| ۳۱ | نمودار ۴-۴. درصد سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک راستا     |  |      |
| ۳۲ | نمودار ۴-۵. درصد سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک سینوس     |  |      |
| ۳۳ | نمودار ۴-۶. درصد سپتا استخوانی درون سینوس ماگزیلاری به تفکیک مورفولوژی |  |      |